

Dosarul nr.2ra-994/2019

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (R. Pascari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Minciuna, V. Sîrbu, V. Mihaila)

DECIZIE

16 august 2019

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Nina Vascan
Anatolie Țurcan
Victor Boico
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Dorina Vornicescu, reprezentată de avocatul
Alexei Kebeș,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dorina Vornicescu
împotriva lui Ion Arsenii, Consiliul or.Durlești și Primăria or.Durlești privind
încasarea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost respins apelul declarat de reprezentantul Dorinei Vornicescu, avocatul Alexei
Kebeș și s-a menținut hotărîrea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul
Buiucani,

c o n s t a t ă :

La 04 decembrie 2015, Dorina Vornicescu s-a adresat cu cerere de chemare în
judecată împotriva lui Ion Arsenii cu privire la încasarea prejudiciului material și
moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, Ion Arsenii, activând în funcția
de viceprimar al or. Durlești, funcție care o deține și la moment, a comis depășirea
atribuțiilor de serviciu, prin emiterea și semnarea Dispoziției nr. 314 „Cu privire la
modificarea adreselor poștale”.

Pîrîtul în mod arbitrar a schimbat adresa poștală: XXX cu adresa XXX, loc în
care era amplasat terenul pentru construcții cu suprafața de 0,0601 ha, număr
cadastral XXX, care din 24 septembrie 2003 aparținea Dorinei Vreme.

A relatat că Ion Arsenii a eliberat din numele primarului un certificat fără
număr și dată, în baza căruia s-a înstrăinat abuziv terenul său, cauzîndu-i daune
morale și privarea de dreptul de proprietate.

În legătură cu aceasta, a înaintat plângere organelor de drept, fiind pornită o cauză penală, iar prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 12 noiembrie 2013 s-a încetat procesul penal de învinuire a lui Ion Arsenii în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, în legătură cu intervenirea termenului de prescripție, în sentință fiind stipulat că acțiunea civilă se va soluționa în ordinea procedurii civile.

A menționat că a contestat sentința, dar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2014 și decizia Curții Supreme de Justiție din 09 aprilie 2015, sentința Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău a fost menținută fără modificări.

În opinia sa anume începând cu 09 aprilie 2015 este îndreptățită de a înainta acțiune civilă față de pîrît pentru a cere de la acesta despăgubirea materială și morală.

Potrivit raportului de evaluare, prețul lotului de tern amplasat în XXX, sustras ilegal din proprietatea sa, constituie suma de 415 000 de lei.

La fel, a subliniat că din cauza acțiunilor pîrîtului a fost nevoită să suporte mai multe cheltuieli, și anume pentru efectuarea expertizei suma de 700 de lei; pentru solicitarea extrasului planului cadastral a lotului litigios - 715 lei; pentru deplasarea experților la fața locului - 768 de lei; pentru obținerea răspunsului de la Serviciul municipal de arhivă despre modificarea denumirii străzilor - 128 de lei; pentru perfectarea procurilor - 223 de lei și 128 de lei; pentru achitarea serviciilor juridice avocatului Boris Druță - 3000 de lei.

A evidențiat că toate aceste probe sunt anexate la dosarul penal și confirmă, în opinia sa, prejudiciul material estimat în sumă totală de 420 662 de lei.

Suplimentar a enunțat că în decurs de trei ani a fost umilită, înjosită de către organele de drept și cele ale administrației publice locale, fiind nevoită să demonstreze că terenul ce-i aparținea a fost furat și vîndut de trei ori prin acte false. Dînsa a depus nenumărate plîngeri, petiții la Procuratura Generală, CNA, Guvern, Parlament, Președinție. Din cauza abordării neadecvate, sănătatea mamei ei s-a înrăutățit, suportând un micro insult în fața studenților.

Apreciază reclamanta că valoarea prejudiciului moral cauzat de Ion Arsenii constituie suma de 1 000 000 de lei.

Prin cererea de concretizare a pretențiilor din acțiune din 11 iulie 2017, Dorina Vornicescu a indicat ca pîrîți pe marginea litigiului pe Ion Arsenii, Consiliul or. Durlăști și Primăria or. Durlăști.

Solicită reclamanta obligarea lui Ion Arsenii, Consiliul or. Durlăști și Primăria or. Durlăști să-i repare prejudiciul material cauzat în rezultatul acțiunilor ilicite, confirmate prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 12 noiembrie 2013, în sumă totală de 420 662 de lei și încasarea în mod solidar a prejudiciului moral în mărime de 1 000 000 de lei, încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a respins integral ca fiind neîntemeiată cererea depusă de Dorina Vornicescu către Ion Arsenii, Consiliul or.Durlăști și Primarul or.Durlăști cu privire la repararea în mod solidar a prejudiciului material cauzat în rezultatul acțiunilor ilicite confirmate prin sentința Judecătoriei sect.Buiucani, mun.Chișinău din 12 noiembrie 2013 în sumă totală de 420 662 de lei, repararea prejudiciului moral în mărime de 1 000 000 de lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Nefiind de acord cu hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Dorina Vornicescu, reprezentată de avocatul Alexei Kebeș a contestat-o în ordine de apel.

Prin decizia din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de reprezentantul lui Dorina Vornicescu, avocatul Alexei Kebeș, cu menținerea hotărârii din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a concluzionat că hotărârea a fost adoptată în conformitate cu normele de drept material și procedural și este bazată pe aprecierea corectă și completă a tuturor probelor și circumstanțelor cauzei.

Colegiul a constatat că deși Dorina Vornicescu a invocat că prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 12 noiembrie 2013 i-a fost cauzat un prejudiciu material prin privarea de dreptul de proprietate, prin materialele cauzei nu se confirmă acest fapt.

În conformitate cu extrasul din Registrul bunurilor imobile, eliberat la data de 30 noiembrie 2018 de Serviciul cadastral teritorial Chișinău nr.1, valabil până la 30 ianuarie 2018, bunul imobil – terenul pentru construcții cu suprafața 0,0601 ha, cu numărul cadastral XXX din XXX aparține cu drept de proprietate Dorinei Vornicescu, temeiul înscrierii fiind contractul de vânzare-cumpărare nr.7455 din 04 septembrie 2003. Astfel în circumstanțele în care Vornicescu Dorina este proprietara bunului imobil sus-menționat, ultima neîntemeiat pretinde încălcarea dreptului de proprietate privată potrivit art. 46 din Constituție.

Colegiul a concluzionat că este dreptul proprietarului Dorina Vornicescu de a dispune de terenul pentru construcții după bunul său plac, or dânsa dispune de toate atributele proprietarului.

Totodată instanța de apel a indicat că reclamanta solicită încasarea prejudiciului material cauzat ca urmare a sustragerii ilicite a terenului din proprietatea sa, invocând în acest sens Raportul de evaluare a bunului imobil, potrivit căruia valoarea bunului imobil din XXX constituie 415 000 de lei. Astfel, în situația în care s-a constatat cu certitudine că potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile Vornicescu Dorina este proprietara bunului imobil, din XXX, temeiul înscrierii fiind contractul de vânzare-cumpărare nr.7455 din 04 septembrie 2003, s-a ajuns la concluzia că este întemeiată concluzia primei instanțe care a respins pretenția cu privire la repararea prejudiciului material în sumă 415 000 de lei.

Subsecvent, instanța de apel a conchis că prima instanță just a respins și pretenția privind încasarea din contul pîrîților a cheltuielilor pentru efectuarea expertizei în sumă de 700 lei; pentru solicitarea extrasului planului cadastral a lotului litigios în cuantum de 715 lei; pentru deplasarea experților la fața locului în mărime de 768 lei; pentru obținerea răspunsului de la Serviciul municipal de arhivă despre modificarea denumirii străzilor în sumă de 128 lei; pentru perfectarea procurilor în mărime de 223 lei și 128 lei; pentru achitarea serviciilor juridice avocatului Boris Druță, în cuantum de 3000 lei or, suportarea acestor cheltuieli urma a fi probată de către reclamantă, cât și demonstreze legătura causală cu sentința Judecătoriei sect. Buiucani, mun. Chișinău din 12 noiembrie 2013, act judecătoresc pe care reclamanta l-a invocat în susținerea pretențiilor sale.

În situația în care a fost respinsă acțiunea depusă de Vornicescu Dorina, iar ultima nu a prezentat careva probe privind cauzarea prejudiciului moral prin faptele ce atentează la drepturile sale personale nepatrimoniale și nu s-a demonstrat

prezența unor astfel de fapte, precum și în lipsa altor cazuri prevăzute de lege, instanța de apel a considerat ca neîntemeiată și pretenția privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 1 000 000 de lei, din considerentul lipsei temeiului juridic.

În circumstanțele în care reclamanta a avut pierdere de cauză, s-a constatat ca fiind întemeiate concluziile primei instanțe cu privire la respingerea pretențiilor cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată.

La 22 martie 2019 Dorina Vornicescu, reprezentată de avocatul Alexei Kebeș, a declarat recurs solicitând casarea deciziei din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a cerințelor din acțiune, și încasarea cheltuielilor de judecată.

În susținerea recursului a invocat că instanța de apel a încălcat esențial și a aplicat eronat normele de drept material, iar concluzia instanței a dus la soluționarea greșită a cauzei, erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

A indicat că acțiunea a fost înaintată avînd drept temei sentința Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău din 12 noiembrie 2013, decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2014, decizia CSJ din 09 aprilie 2015, iar potrivit art. 123 alin. (1) Cod de procedură civilă, faptele pe care instanța le-a declarat unanim cunoscute nu se cer dovedite, în conformitate cu alin. (3) sentințele pronunțate de instanțele judecătorești într-o cauză penală, rămasă irevocabilă este obligatorie pentru instanța chemată să se pronunțe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunțat sentința numai dacă aceste acte au avut loc și numai în măsura în care au fost săvîrșite de persoana în cauză.

Hotărârea instanței de fond și decizia Curții de apel sunt ilegale, netemeinice și contradictorii.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că recursul declarat de Dorina Vornicescu, reprezentată de avocatul Alexei Kebeș la 22 martie 2019, împotriva deciziei din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost depus în termenul stabilit de lege.

Prin încheierea din 21 iunie 2019 a Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Dorina Vornicescu, reprezentată de avocatul Alexei Kebeș, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

La 14 mai 2019 Ion Arsenii a depus referință la cererea de recurs depusă de Dorina Vornicescu, reprezentată de avocatul Alexei Kebeș, prin care a solicitat menținerea hotărârii primei instanțe, cererea de recurs fiind neîntemeiată.

Potrivit prevederilor art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Examinând și analizând argumentele invocate în cererea de recurs, în raport cu materialele dosarului și prevederile legale, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Dorina Vornicescu, reprezentată de avocatul Alexei Kebeș, urmează a fi admis cu casarea parțială a deciziei din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a hotărîrii din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărîre.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. a), c), alin.(4) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care, instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Verificând legalitatea deciziei contestate, Colegiul consideră necesar de a remarca art. 46 alin. (2) din Constituție, care prevede că dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii; art. 316 alin. (1) și (2) Cod civil, care prevede că proprietatea este în condițiile legii, inviolabilă. Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii.

Mai mult și art.1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului, garantează dreptul de proprietate al persoanelor fizice și juridice.

Proprietatea privată consacră dreptul titularului de a poseda, folosi și dispune de un bun în mod exclusiv, absolut și perpetuu, în limitele stabilite de lege.

Astfel, actele administrate la dosar confirmă faptul că la 04 decembrie 2015, Dorina Vornicescu a adresat cerere de chemare în judecată, concretizată pe parcursul examinării cauzei, solicitând obligarea lui Ion Arsenii, Consiliul or. Durluști și Primăria or. Durluști să repare prejudiciul material cauzat în rezultatul acțiunilor ilicite de deposedare a terenului ce-i aparține cu drept de proprietate, în sumă totală de 420 662 de lei și încasarea în mod solidar a prejudiciului moral în mărime de 1 000 000 de lei, încasarea cheltuielilor de judecată (f.d. 4-7, 107-108, vol.1).

Prin hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a respins integral ca fiind neîntemeiată cererea depusă de Dorina Vornicescu către Ion Arsenii, Consiliul or.Durlești și Primarul or.Durlești cu privire la repararea în mod solidar a prejudiciului material cauzat în rezultatul acțiunilor ilicite confirmate prin sentința Judecătoriei sect.Buiucani, mun.Chișinău din 12 noiembrie 2013 în sumă totală de 420 662 de lei și repararea prejudiciului moral în mărime de 1 000 000 de lei, cât și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d. 209, 214-224, vol.1).

Nefiind de acord cu hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Dorina Vornicescu, reprezentată de avocatul Alexei Kebeș a contestat-o în ordine de apel (f.d. 225, vol.1).

Prin decizia din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de reprezentantul lui Dorina Vornicescu, avocatul Alexei Kebeș, cu menținerea hotărârii din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (53, 54-64, vol.2).

Instanța de recurs constată, că deși la soluționarea cauzei au fost stabilite circumstanțele care au importanță pentru judecarea litigiului în fond, concluziile instanței de apel cu privire la temeinicia hotărârii primei instanțe sunt incorecte, rezultate din aplicarea greșită și interpretarea eronată de către instanța de apel a normelor de drept material și procesual, precum și aprecierea arbitrară a probelor prezentate.

În conformitate cu art. 117 alin. (1) Cod de procedură civilă, probe în cauze civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

În conformitate cu art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art. 121 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

Iar, în conformitate cu art. 130 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitoare la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Așadar, conform art. 496 alin. (1) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), în registrul bunurilor imobile sînt descrise imobilele și sînt indicate drepturile reale care au ca obiect aceste bunuri.

Art. 497 alin. (1) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), indică că înscrierile făcute în registrul bunurilor imobile se prezumă autentice și complete pînă la proba contrară, iar conform art. 499 alin. (1) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), drepturile reale asupra imobilelor supuse înscrierii potrivit legii se vor dobîndi atît între părți, cît și față de terți numai prin înscrierea în registrul

bunurilor imobile a constituirii sau strămutării lor în temeiul acordului de voință dintre părți.

Din probatoriul administrat, se constată, că potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile eliberat de Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”, Serviciul cadastral teritorial Chișinău nr.1, terenul pentru construcții cu suprafața de 0,06 ha, situat pe XXX, numărul cadastral XXX, aparține cu drept de proprietate Dorinei Vornicescu. Dreptul de proprietate asupra terenului menționat Dorina Vornicescu l-a înregistrat la 24 septembrie 2003 în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 7455 din 04 septembrie 2003 (f.d. 30, vol.1 și f.d. 24, vol.2).

Dreptul de proprietate a Dorinei Vornicescu asupra terenului pentru construcții, situat pe XXX, numărul cadastral XXX înregistrat încă din anul 2003, cât și actele juridice în temeiul cărora aceasta a fost înscrisă ca proprietar și, nici înscrierile conținute în Registrul bunurilor imobile, nu au fost contestate de nimeni.

Argumentul lui Ion Arsenii, precum că Ion Florea a obținut terenul situat pe str. XXX, numărul cadastral XXX în baza unui titlu de autentificare a dreptului deținătorului de teren fals, iar ulterior i l-a înstrăinat Dorinei Vornicescu, Colegiul îl va respinge ca fiind declarativ or, reieșind din prevederile art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, probe pertinente în confirmarea acestuia nu au fost prezentate.

Totodată, prin sentința din 12 noiembrie 2013 a Judecătoriai Buiucani, mun. Chișinău, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2014 și decizia Curții Supreme de Justiție din 09 aprilie 2015, a fost încetat procesul penal de învinuire a lui Arsenii Ion XXX de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. 1 Cod penal cu liberarea de răspundere penală în legătură cu intervenirea prescripției de tragere la răspundere penală. Acțiunea civilă a părții vătămate Vornicescu (Vreme) Dorina a fost lăsată fără soluționare (f.d. 8-9, vol.1).

Potrivit sentinței nominalizate Arsenii Ion a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, depășirea atribuțiilor de serviciu, și anume: cunoscând faptul înregistrării deja a dreptului de proprietate a terenului pentru construcții din XXX, de către Vreme Dorina, din numele primarului or.Durlești, mun.Chișinău a emis și semnat dispoziția cu nr.314 „cu privire la modificarea adreselor poștale”, prin care în mod arbitrar a modificat adresele poștale ale unor bunuri imobile din or.Durlești. Adresa poștală XXX, în care era amplasat terenul pentru construcții asupra căruia nu era înregistrat careva drept de proprietate, a fost modificată cu adresa XXX, loc în care era amplasat terenul pentru construcții cu suprafața de 0,0601 ha, cu nr.cadastral XXX care din 24 septembrie 2003, aparținea proprietarului Vreme Dorina, fiind procurat la prețul de 1200 dolari SUA. Ulterior, în continuarea acțiunilor sale criminale, din numele primarului a eliberat un certificat fără număr și dată pentru a fi prezentat la Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău, în baza căruia la 20 decembrie 2005, după două luni de la emiterea dispoziției Roșea Ivan, deținător al titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren amplasat pe adresa XXX a devenit proprietarul terenului pentru construcții cu suprafața de 0,0601 ha, amplasat pe XXX, pe care l-a înstrăinat la 17 august 2006. Astfel, Arsenii Ion a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor părții vătămate Vreme Dorina, exprimate prin privarea acesteia de dreptul său de proprietate privată asupra terenului pentru construcții cu suprafața de 0,0601 ha, cu nr.cadastral XXX din XXX, or nimeni nu

poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

Potrivit sentinței, Ion Arsenii, asistat de avocat, în cadrul examinării cauzei penale a depus cerere scrisă în care a indicat că recunoaște vina în comiterea infracțiunii și solicită liberarea de răspundere penală în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală și încetarea procesului penal, demers admis de instanța de judecată.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2014 a fost respins apelul inculpatului Ion Arsenii ca fiind depus peste termen și respins ca nefondat apelul avocatului Boris Druță declarat în interesul părții vătămate Dorina Vornicescu, fiind menținută sentința Judecătoriei Buiucani din 12 noiembrie 2013 în privința lui Arsenii Ion (f.d.10-12, vol.1). Iar prin decizia din 09 aprilie 2015 a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție, s-a decis inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de partea vătămată Vornicescu Dorina ca fiind vădit neîntemeiat (f.d.14-20, vol.1).

Conform art. 225 alin. (4) Cod de procedură penală (în vigoare la data examinării cauzei penale), instanța de judecată lasă acțiunea civilă fără soluționare în procesul penal în cazul adoptării sentinței de încetare a urmăririi penale sau de achitare din motivul lipsei componentei infracțiunii, fapt ce nu împiedică persoana care a inițiat acțiunea civilă de a o intenta în ordinea procedurii civile.

Prin sentința din 12 noiembrie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău acțiunea civilă a părții vătămate Vornicescu (Vreme) Dorina a fost lăsată fără soluționare în temeiul art.225 alin. (4) Cod de procedură penală, și din data de 09 aprilie 2015, data pronunțării deciziei Curții Supreme de Justiție a apărut dreptul reclamantei la intentarea prezentei acțiuni.

Astfel, Colegiul nu poate reține argumentul pârștilor referitor la tardivitatea acțiunii, așa cum Vornicescu Dorina a depus cererea de chemare în judecată la 04 decembrie 2015, cu respectarea termenului de 3 ani pentru adresare în judecată, prevăzut de art. 267 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019).

Potrivit art. 123 alin. (3) Cod de procedură civilă, sentința pronunțată de instanța judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanța chemată să se pronunțe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunțat sentința numai dacă aceste acte au avut loc și numai în măsura în care au fost săvârșite de persoana în cauză.

Art. 1398 alin. (1) Cod civil, prevede că cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Conform art. 14 alin. (1) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel.

Conform art. 514 Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Colegiul reiterează că la baza pretențiilor reclamantei privind recuperarea prejudiciului material și moral, se află sentința din 12 noiembrie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău prin care s-a încetat procesul penal de învinuire a lui Arsenii Ion de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. 1

Cod penal, și s-a liberat de răspundere penală în legătură cu intervenirea prescripției de tragere la răspundere penală.

În această ordine de idei, Colegiul reține că încetarea procesului penal în privința lui Ion Arsenii, s-a realizat ca urmare a intervenirii termenului de prescripție, or din textul sentinței de încetare a procesului penal se distinge expres că, fapta infracțională prevăzută de art. 328 alin. 1 Cod penal a fost comisă cu intenție de către Ion Arsenii, iar în ședința de judecată inculpatul a depus cerere scrisă în care a indicat că recunoaște vina și solicită liberarea de răspundere penală în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală și încetarea procesului.

Totodată, Colegiul relevă că în conformitate cu art. 467 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile judecătorești definitive și ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi penale sânt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice din țară și au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova.

Deși, la caz procesul penal inițiat în privința lui Ion Arsenii a încetat din motivul intervenirii termenului de prescripție, s-a stabilit incontestabil faptul infracțiunii, săvârșită cu intenție, circumstanțe care însă nu exclud și nu înlătură răspunderea civilă a făptașului pentru recuperarea prejudiciului cauzat.

Colegiul va respinge argumentele pîrîtului Ion Arsenii, precum că potrivit ordonanței procurorului în Procuratura Anticorupție Mihail Ivaniv, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală și încetarea urmăririi penale din 17 februarie 2012, dînsul a fost scos de sub urmărire penală deoarece fapta sa nu întrunea elementele infracțiunii, fiind încetată urmărirea penală în privința persoanelor cu funcție de răspundere, or această probă este combătută prin sentința din 12 noiembrie 2013 a Judecătoriei Buiucani, mun.Chișinău, prin care însăși Ion Arsenii recunoaște vina în comiterea infracțiunii incriminate.

Conform art. 1398 alin. (1), (3) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

O altă persoană decît autorul prejudiciului este obligată să repare prejudiciul numai în cazurile prevăzute de lege.

Art. 1404 alin. (1) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), prescrie că prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave.

Din sensul normelor sus-menționate rezultă că repararea prejudiciului material cauzat, inclusiv de autoritatea publică, este angajată numai în cazurile cînd cumulativ sunt întrunite următoarele elemente: prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre fapta ilicită și prejudiciu și vinovăția.

Pentru antrenarea răspunderii delictuale este necesar ca între fapta ilicită și prejudiciu să existe un raport causal. Raportul causal este și condiția în funcție de care se determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este consecința directă a faptei ilicite.

Astfel, existența unei sentințe de încetare a procesului penal în privința lui Ion Arsenii cu liberarea acestuia de răspundere penală, în legătură cu intervenirea

prescripției de tragere la răspundere penală, deja stabilește existența temeiului legal de a pretinde recuperarea prejudiciului cauzat. Or, intervenirea prescripției de tragere la răspundere penală duce la încetarea procesului penal în privința lui Ion Arsenii, dar nu exclude angajarea răspunderii civile pentru prejudiciul cauzat.

Deoarece prin rechizitoriu Ion Arsenii a fost învinuit în cauzarea daunelor în proporții considerabile drepturilor și intereselor părții vătămate Vornicescu (Vreme) Dorina, exprimate prin privarea acesteia de dreptul său de proprietate privată asupra terenului pentru construcții cu suprafața de 0,0601 ha, cu numărul cadastral XXX din XXX, or nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire, primul recunoscând vina în comiterea faptei expuse, în temeiul art.1398 alin. (1) și art. 1404 alin. (1) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), pîrîții Ion Arsenii și Primăria or. Durlești urmează a fi obligați să repare în mod solidar prejudiciul patrimonial Dorinei Vornicescu în mărime de 415 000 de lei.

Aici, Colegiul precizează că Ion Arsenii la data comiterii infracțiunii incriminate deținea în baza deciziei nr.1.3 din 04 februarie 2005 a Consiliului or.Durlești, funcția de viceprimar al or.Durlești, mun.Chișinău, ceea ce potrivit prevederilor art. 123 Cod penal, reprezintă persoană cu funcție de răspundere.

Prejudiciul material pretins de Dorina Vornicescu în mărime de 415 000 de lei se confirmă prin Raportul de evaluare a bunului imobil, amplasat pe adresa XXX, număr cadastral XXX, care nu există în baza grafică electronică, dar există în Registrul bunurilor imobile al OCT Chișinău nr.1, întocmit de Centrul de Expertize Independente la 14 ianuarie 2014. Astfel, potrivit raportului menționat valoarea de piață a imobilului, la data evaluării, constituia 415 000 de lei.

Colegiul reține că, unul dintre principiile fundamentale ale răspunderii juridice este acela că fiecare este răspunzător pentru propriile sale fapte.

Totodată, sistemul Codului civil se bazează pe principiul general al repunerii victimei în situația în care era înainte de săvîrșirea faptei prejudiciabile (repararea în natură a prejudiciului). Astfel despăgubirile au ca scop restabilirea „status quo ante”.

Fiind stabilit, cu valoare de lucru judecat, faptul că Ion Arsenii, viceprimarul or.Durlești, este vinovat de cauzarea daunelor în proporții considerabile drepturilor și intereselor Dorinei Vornicescu, exprimate prin privarea acesteia de dreptul de proprietate privată asupra terenului pentru construcții cu suprafața de 0,0601 ha, cu numărul cadastral XXX din str. XXX, urmează în mod solidar să repare prejudiciul material cauzat Dorinei Vornicescu în mărime de 415 000 de lei, de rînd cu Primăria or.Durlești.

În acest context, Colegiul consideră neîntemeiată cerința Dorinei Vornicescu privind încasarea prejudiciului material și moral din contul Consiliului or.Durlești și o va respinge ca neîntemeiată or, potrivit art.1 al Legii privind administrația publică locală nr.436-XVI din 28 decembrie 2006, consiliul local, este autoritatea reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi sau al doilea, aleasă în vederea soluționării problemelor de interes local, iar primăria – structură funcțională care asistă primarul în exercitarea atribuțiilor sale legale. Totodată, potrivit art.26 alin.(1), (2), (3), 29 al Legii privind administrația publică locală nr. 436-XVI din 28.12.2006, primarul este autoritatea reprezentativă a populației unității administrativ-teritoriale și executivă a

consiliului local, care de rînd cu viceprimarul cade sub incidența Legii privind statutul alesului local, viceprimarul exercitând atribuțiile stabilite de primar și poartă răspundere în conformitate cu legislația în vigoare. Prin urmare, primarul, cît și viceprimarul sînt cei care reprezintă și semnează actele juridice în numele unității administrativ teritoriale de nivelul întîii (satele, comunele, orasele) în raporturile juridice cu toți subiecții. La caz, anume Arsenii Ion în calitatea oficială de viceprimar, din numele primarului or.Durlești, mun.Chișinău a emis și semnat dispoziția cu nr.314 „Cu privire la modificarea adreselor poștale”, prin care în mod arbitrar a modificat adresa poștală XXX, în care era amplasat terenul pentru construcții asupra căruia nu era înregistrat careva drept de proprietate, cu adresa XXX, loc în care era amplasat terenul pentru construcții cu suprafața de 0,0601 ha, cu nr.cadastral XXX care din 24 septembrie 2003 aparținea proprietarului Vreme Dorina, fapt stabilit prin sentință judecătorească irevocabilă.

Așa fiind, cu referire la prevederile art.1398 alin.(1) și alin.(3), art.1404 Cod civil, anume viceprimarului Arsenii Ion ca persoană cu funcție de răspundere din cadrul Primăriei or.Durlești, mun.Chișinău, cît și Primăriei or.Durlești, mun.Chișinău ca autoritate publică în care activa acesta, revine obligația de răspundere solidară pentru fapta ilegală comisă cu intenție și soldată cu deposedarea proprietarului Vornicescu (Vreme) Dorina de terenul pentru construcții cu suprafața de 0,0601 ha, nr.cadastral XXX din XXX.

Conform art. 1416 alin. (1) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare (transmiterea unui bun de același gen și de aceeași calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu puțință ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părților sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărîre judecătorească, iar potrivit art. 219 alin. (2) pct.1 Cod de procedură penală, persoanele fizice și juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot intenta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin restituirea în natură a obiectelor sau a contravalorii bunurilor pierdute ori nimicite în urma săvîrșirii faptei interzise de legea penală.

La caz, au aplicare normele enunțate or, după cum s-a menționat mai sus, conform probatoriului administrat, se confirmă că pe XXX, este amplasat terenul cu numărul cadastral XXX, ce aparține lui Filimon Sergiu, pe când amplasarea corectă a terenului cu numărul cadastral 012150192, coordonatele punctelor terenului nu pot fi determinate, iar terenurile adiacente acestuia nu pot fi identificate, prin urmare este cert stabilit că un asemenea teren lipsește în natură, și asta ca rezultat al acțiunilor ilegale ale viceprimarului or.Durlești Ion Arsenii (f.d. 140, vol.1). Astfel, nefiind posibilă restabilirea situației anterioare prin restituirea terenului Dorinei Vornicescu, urmează a fi recuperat în mod solidar de către Ion Arsenii și Primăria or. Durlești ca despăgubire, echivalentul bănesc a terenului în mărime de 415 000 de lei.

În cauza Ernst și alții vs Belgia, CtEDO a statuat că, atunci cînd victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri de despăgubiri, chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit. Prin dobîndirea calității de parte civilă în procesul

penal, ea are în vedere nu numai condamnarea penală a autorului infracțiunii, ci și repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit.

Referitor la cerința privind încasarea cheltuielilor pentru efectuarea expertizei în sumă de 700 de lei; pentru solicitarea extrasului planului cadastral a lotului litigios în cuantum de 715 lei; pentru deplasarea experților la fața locului în mărime de 768 de lei; pentru obținerea răspunsului de la Serviciul municipal de arhivă despre modificarea denumirii străzilor în sumă de 128 de lei; pentru perfectarea procurilor în mărime de 223 de lei și 128 de lei; pentru achitarea serviciilor juridice avocatului Boris Druță, în cuantum de 3000 de lei, Colegiul o va respinge ca neîntemeiată, deoarece în cadrul examinării prezentei cauze civile de către Dorina Vornicescu nu au fost prezentate probe în confirmarea sumelor pretinse, contrar prevederilor art. 117 alin. (1) și art. 119 alin. (1) Cod de procedură civilă.

Pretenția Dorinei Vornicescu privind recuperarea prejudiciului moral în mărime de 1 000 000 de lei, Colegiul o va respinge ca neîntemeiată din următoarele considerente.

Prin prisma art. 1398 alin. (1) Cod civil, prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune se repară în cazurile prevăzute de lege.

Art. 1404 alin. (1)-(2) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019, prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave.

Persoanele fizice au dreptul să ceară repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile indicate la alin.(1).

Potrivit art. 219 alin. (2) pct. 4 Cod de procedură penală, persoanele fizice și juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală pot intenta o acțiune civilă privitor la despăgubire prin repararea prejudiciului moral sau, după caz, a daunei aduse reputației profesionale.

Art.1422 alin. (1)-(2) Cod civil (în redacția până la 1 martie 2019), în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Conform art. 1423 alin. (1) și (2) Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Colegiul ține să menționeze că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire.

De asemenea, prejudiciul moral se referă la o lezare adusă drepturilor extrapatrimoniale, neeconomice ale persoanei, provenind din atingerea adusă acelor valori sau atribuite individului care îi definesc personalitatea.

Argumentele Dorinei Vornicescu că a fost umilită, înjosită de către organele de drept și administrația publică locală, nu pot fi reținute, așa cum nu au nici un suport probatoriu. Colegiul nu va reține nici argumentele privind înrăutățirea sănătății mamei sale, așa cum reclamanta nu a demonstrat legătura causală între înrăutățirea stării sănătății mamei sale cu fapta comisă de către Ion Arsenii.

Referitor la faptul că Dorina Vornicescu s-a adresat cu plângeri și petiții în diferite organe pentru a soluționa litigiului apărut, Colegiul subliniază că acesta este un drept prevăzut de legislația națională și internațională, care nu poate fi apreciat ca acțiuni ce cauzează daune morale.

Prin urmare, analizând probatoriul administrat, Colegiul concluzionează că, reclamanta Dorina Vornicescu nu a probat nici într-un mod existența suferințelor morale și întinderea acestora. Or, pentru acordarea unor daune morale este necesar ca cel ce pretinde daune morale să prezinte argumente și probe din care să rezulte în ce măsură drepturile personale nepatrimoniale i-au fost afectate. Astfel, Colegiul este în imposibilitate să aprecieze multilateral consecințele negative ale prejudiciului și a implicațiilor acestora pe toate planurile vieții sociale ale persoanei vătămate.

Conform art. 85 alin. (1) lit.a) Cod de procedură civilă, de taxă de stat pentru judecarea cauzelor civile se scutesc reclamantii în acțiunile de reparație a prejudiciului material și/sau moral cauzat prin infracțiune, iar conform art. 98 alin. (1) Cod de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporțional părții admise din acțiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

Conform art. 83 alin. (2) Cod de procedură civilă, în acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat.

Reieșind din normele sus-menționate, Colegiul va dispune încasarea la bugetul public din contul pîrîtului Ion Arsenii a cheltuielilor de judecată sub formă de taxă de stat, în mărime de 12 450 de lei, pentru capătul de cerere privind încasarea prejudiciului material ($415\ 000 \text{ lei} \times 3\% = 12\ 450 \text{ de lei}$), de plata căreia reclamanta a fost scutită prin lege la depunerea acțiunii în judecată.

Potrivit art. 96 alin. (1) și (1¹) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsură în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

De menționat că în raportul privind activitatea avocatului Alexei Kebeș pe marginea cauzei date, se indică serviciile prestate conform contractului de asistență juridică și prețul acestor servicii (f.d. 192, vol.1, f.d. 29, vol.2), suma totală

constituind 20 250 de lei, potrivit pledoariilor avocatului Alexei Kebeș, fiind pretinse doar 20 000 de lei (f.d. 32-37, vol.2). În confirmarea suportării acestor cheltuieli de către Dorina Vornicescu au fost prezentate xerocopia bonului de plată seria XL nr.323165 din 22 iunie 2017 și xerocopia bonului de plată seria XL nr.323182 din 24 ianuarie 2018 (f.d.30-31, vol. 2). Așa fiind, cerința reclamantei de încasare a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 20 000 de lei, Colegiul o consideră neîntemeiată și o va respinge or, xerocopiile bonului de plată seria XL nr.323165 din 22 iunie 2017 și bonului de plată seria XL nr.323182 din 24 ianuarie 2018, reieșind din principiul pertinentei și admisibilității probelor în procesul civil, nu pot fi admise și nu constituie probe.

În consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, soluțiile instanțelor ierarhic inferioare sunt fundamentate pe o interpretare și aplicare eronată a normelor de drept material, bazate pe aprecierea eronată a probelor din dosar, fapt care în consecință impune admiterea recursului declarat de Dorina Vornicescu, reprezentată de avocatul Alexei Kebeș, casarea parțială a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Dorina Vornicescu, reprezentată de avocatul Alexei Kebeș.

Se casează parțial decizia din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în partea respingerii cererii Dorinei Vornicescu cu privire la încasarea prejudiciului material în mărime de 415 000 de lei, și în această parte se emite o hotărâre nouă prin care:

Se încasează din contul lui Ion Arsenii și Primăriei or.Durlești, în mod solidar, suma de 415 000 (patru sute cincisprezece mii) lei, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune.

Se încasează la bugetul public din contul lui Ion Arsenii cheltuieli de judecată sub forma taxei de stat în mărime de 12 450 (douăsprezece mii patru sute cincizeci) de lei.

În rest, decizia din 23 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dorina Vornicescu împotriva lui Ion Arsenii, Consiliul or.Durlești și Primăria or.Durlești privind încasarea prejudiciului material și moral, se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

judecătorii

Oleg Sternioală

Nina Vascan

Anatolie Țurcan

Victor Boico

Victor Burduh